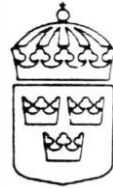

Motion till riksdagen

1989/90:Ub91

av Inga-Britt Johansson och Marianne Carlström
(båda s)

med anledning av prop. 1989/90:90 om forskning

Mot.
1989/90
Ub91-95

Forskning och högre akademisk utbildning har stor betydelse även för vardagens villkor och värden. I ett samhälle där kunskap ses som en grundval för mänsklig utveckling kan inte vår tillvaro utanför marknader och institutioner sättas på undantag i forsknings- och utbildningssammanhang. Hushållsekonomi är ett sådant område.

I slutet av 1970- och början av 1980-talen inrättades ett antal forskarassistenttjänster i Stockholm, Umeå och Lund. De forskningsstödande organen avsatte dock inga särskilda medel till hushållsekonomisk forskning. Något utvecklat lokalt eller nationellt samarbete av mångvetenskaplig karaktär, vilket var avsikten, har inte kommit till stånd. Inte heller har de förväntningar som ställdes på den hushållsekonomiskt inriktade forskningen vid högskolan uppfyllts. Professurerna har glidit mot marknadsekonomi, och det utvecklingsarbete som har utförts på området har främst ägt rum inom KOV och Sparbanksföreningen.

Det som i dag finns kvar på det hushållsekonomiska området löper nu stor risk att helt försvinna. Vi ser detta som ytterst allvarligt, inte minst med tanke på hur man i olika sammanhang markerat behovet av aktuell kunskap om hushållens ekonomiska situation. Inom bankväsendet, studieförbunden, de fackliga organisationerna, kommunernas konsumentvägledningar m.fl. blir behovet av kunskaper om hushållens ekonomi alltmer uttalat. Med tanke på att staten tagit ansvar för en framåtsyftande och ambitiös konsumentpolitik är det nu hög tid att säkra förutsättningarna för dess förverkligande.

Det finns en rad områden där vi i dag behöver kunskap. Exempelen nedan är bara några av de mer akuta. Såväl grundforskning som tillämpad forskning med hushållsekonomisk inriktning behövs här:

- Skattesystemets effekter på hushållens ekonomi med ett bredare hushållsekonomiskt perspektiv.
- Bidragens och subventionernas dito.
- Den förlängda försörjningsbördans kostnader och konsekvenser för hushållen.
- Hushållens ökade skuldsättning: konsekvenser på både lång och kort sikt för hushåll i olika stadier i livscykeln, med olika socioekonomisk bakgrund etc.

- Hushållens sparande; hushållsarbetets betydelse för sparandet och samhällsekonomin.
- Hushållens ekonomi ur jämställdhetsperspektiv; ett traditionellt kvinnansvar som negligerats.
- Hushållens energianvändning; konsumtion, användningen av teknisk utrustning, beteendepåverkan etc.
- Produktionen i hushållen; innehåll, förändring över tid, arbetsfördelning, investeringar i teknologi etc.
- Hushållsekonomiskt beteende; klasskillnader, könsskillnader, ålderskillnader, skillnader i kunskap, regionala skillnader etc.
- Tidens användning; hushållens behov av tid och möjlighet att fördela tillgänglig tid, omfördelning etc. Den informella ekonomins betydelse i folkhushållet.
- Kvalitativa analyser av hushållens konsumtion; kulturella och sociala påverkansfaktorer, krav och funktion etc.
- Familjeföretaget och det privata hushållet; ekonomiska och juridiska problem, arbetsdelning, samhällsservice etc.
- Alternativa boendeformer; konsekvenser för hushållens arbete, ekonomi, sociala kontaktnät etc.

På samtliga dessa områden som här tagits upp som exempel finns naturligtvis forskningsresultat, *men på inget av dem finns den breda analys som en tvärvetenskaplig ansats kan ge och som är helt avgörande för resultatens relevans ur hushållsekonomisk synvinkel.*

Som tidigare nämnts finns ett märkbart och snabbt växande behov av kunskaper om hushållens ekonomi i vid mening.

Trots synnerligen begränsade möjligheter har samarbete och utvecklingsprojekt initierats och genomförts, men insatserna är splittrade och alltför få.

Fasta resurser för forskning och högre utbildning är nödvändiga. Framför allt behövs forskarutbildning med speciell inriktning på hushållens ekonomi i den vidare mening som exempen ovan beskriver.

Det är också helt nödvändigt med en offentlig markering av områdets betydelse, uttryckt i bl.a. särskilda anslag för forskning.

Det är därför glädjande att KOV nu åter tillförs resurser för vissa insatser inom konsumentforskningsområdet. Detta är dock inte tillräckligt för att bygga upp den tvärvetenskapliga ansats som behöver påbörjas för att nå goda resultat.

Fasta resurser för hushållsekonomiskt inriktad forskning vid universitetens samhällsvetenskapliga fakulteter behövs för att bygga upp kompetens och utbilda för återväxt. Detta understryks också i UHÄ:s anslagsframställning för 1990–1993.

Forskningsanslag med öronmärkning är nödvändiga för att ett hittills svagt utvecklat kunskapsområde inom rimlig tid skall få tillgång till aktuella forskningsresultat. Därför bör forskning inom ett ramprogram Hushållen och ekonomin initieras i FRN:s regi.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i mo-

tionen anförts om fasta resurser för hushållsekonomiskt inriktad forskning vid universitetens samhällsvetenskapliga fakulteter,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ett ramprogram Hushållen och ekonomin initieras i forskningsrådsnämndens regi.

Mot. 1989/90

Ub91

Stockholm den 20 mars 1990

Inga-Britt Johansson (s)

Marianne Carlström (s)